

A humán fejlettség és a munkaerőpiac kapcsolata kistérségi és települési szinten

Dr. Lipták Katalin

egyetemi adjunktus

Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Veszprém, 2014. november 28.

Előadás felépítése

- Kutatási kérdés
- HDI módszertana vs. települési humán potenciál becslés módszertana
- Dél-Cserehát humán fejlettségi becslésének eredményei
- Következtetések

Kutatási kérdés

- A Dél-Csereháton milyen mértékben változott a humán potenciál az egyes népszámlálási adatok tükrében?
- Lehet-e beszélni leszakadásról az országos átlaghoz viszonyítva?

HDI mutató komplexitása

A HDI mutató három fő összetevőből áll, ez adja a mutató komplexitását és megbízhatóságát:

- A születéskor várható átlagos élettartam *a hosszú és egészséges élet mutatója*,
- az oktatásban megszerzett tudás *az egyének tudásszintjét* mutatja,
- végül az egy főre jutó GDP a jövedelmet és *az életszínvonalat* mutatja.

Alkalmazott indikátorok a területi egységek vonatkozásában

NUTS0 szintű HDI	NUTS2,NUTS3 szintű HDI
Születéskor várható átlagos élettartam (év)	Születéskor várható átlagos élettartam (év)
Felnőtt népesség írás-olvasás tudása (%)	Írástudók aránya a 6 évesnél idősebb népességben belül (%)
Bruttó beiskolázási arány (%) *	6 évesnél idősebb népesség által elvégzett osztályok száma (osztályszám)
Egy főre jutó GDP (US\$/fő vagy Ft/fő)	Egy főre jutó belföldi jövedelem (Ft/fő)

* Megjegyzés: A bruttó beiskolázási arány értéke 100%-nál nagyobb is lehet, mert az iskolai oktatásban a tanköteles korosztálynál fiatalabb és idősebb diákok is részt vehetnek. (Kristóf T. 2003, 1091.)

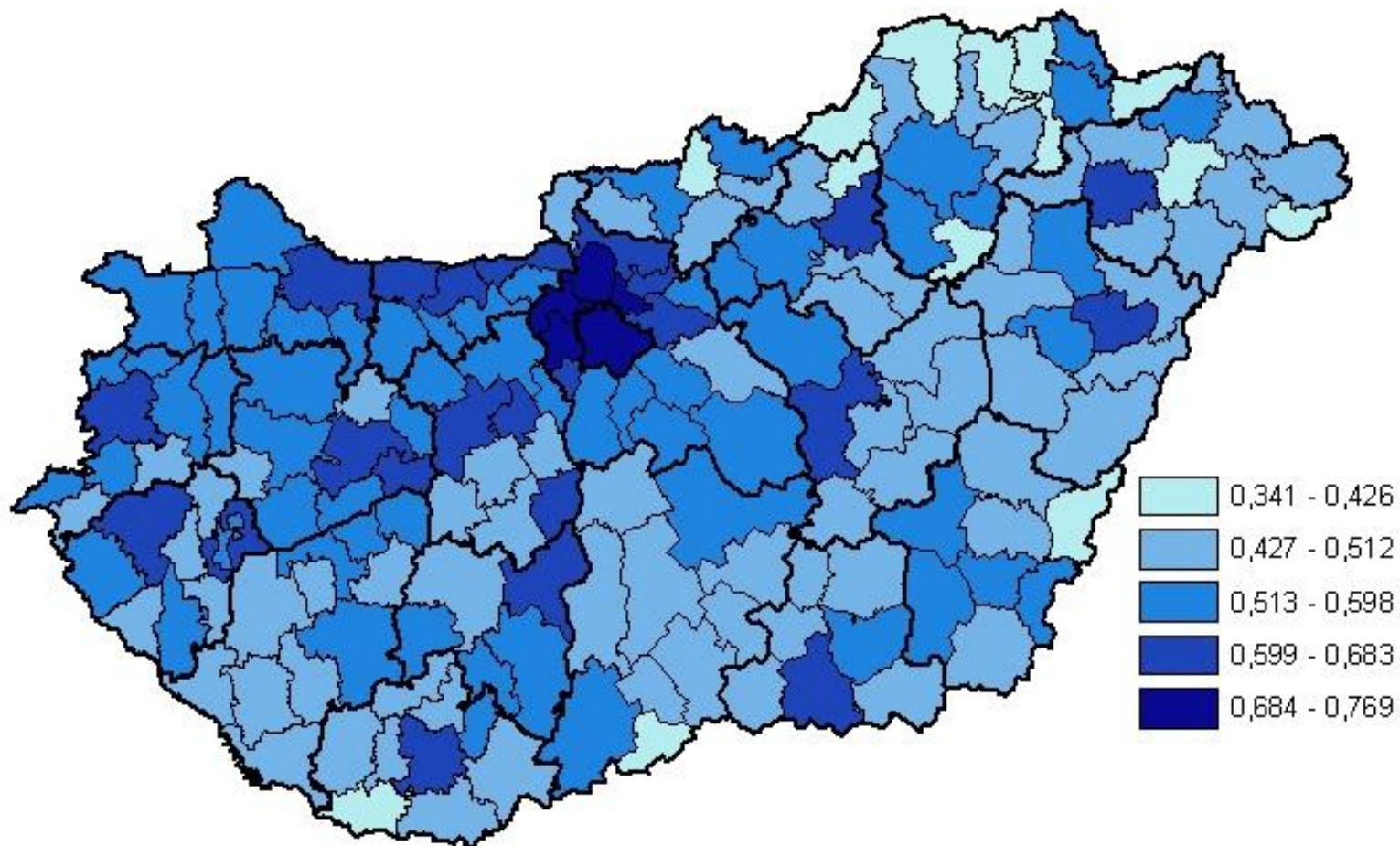
Kistérségi szintű HDI becslés módszertana

- Születéskor várható átlagos élettartam
- Egy főre jutó személyi jövedelemadó alapját képező jövedelem
- 25 éves népesség százalékában egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők
- 10 éves népességen belül általános iskola első évfolyamát végzettek aránya

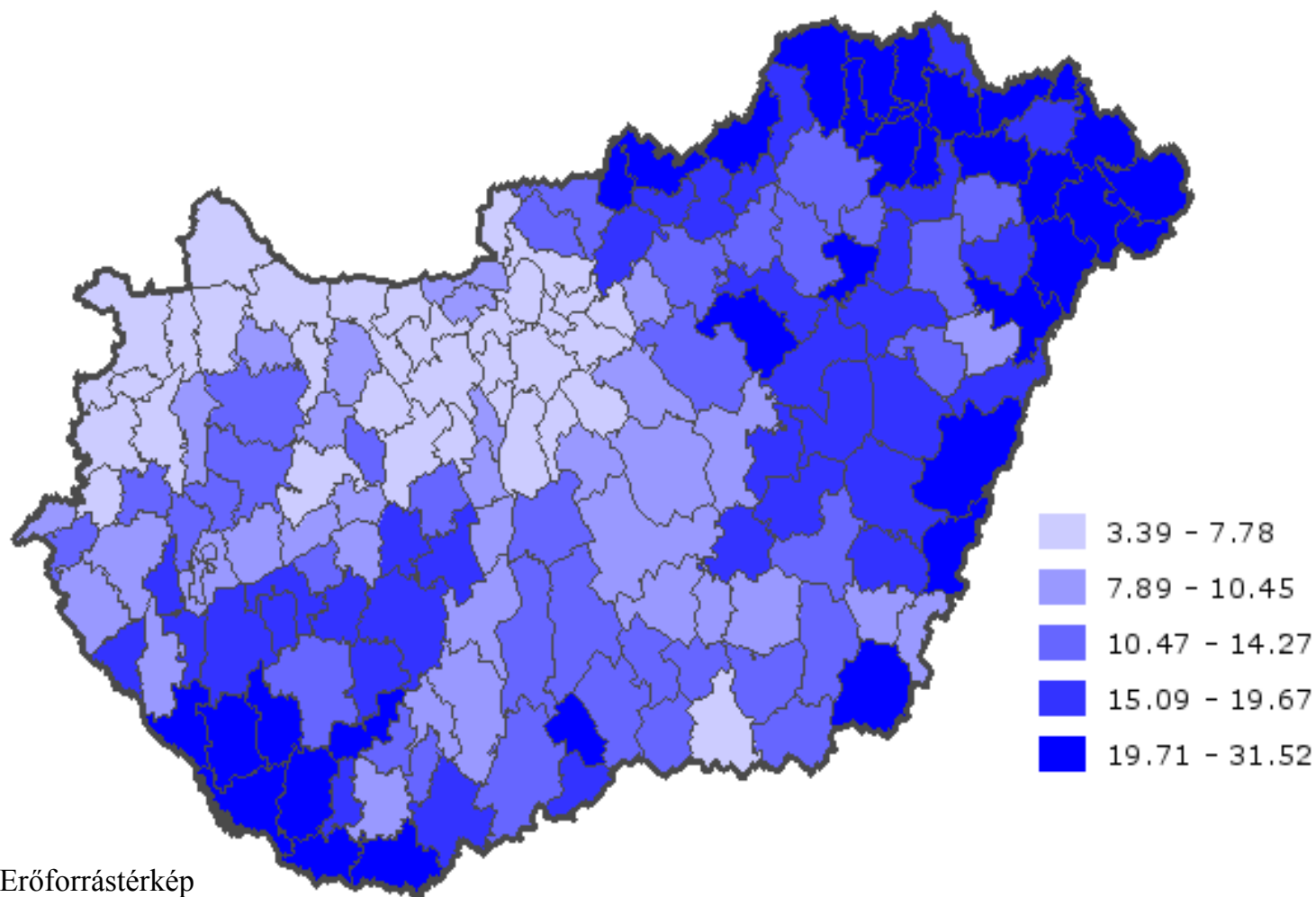
$$I_i = \frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}$$

$$\text{humánpotenciál} = \sqrt[3]{I_1 \times I_2 \times I_3}$$

Kistérségi szintű HDI (2011)

Munkanélküliségi ráta (%) 2010

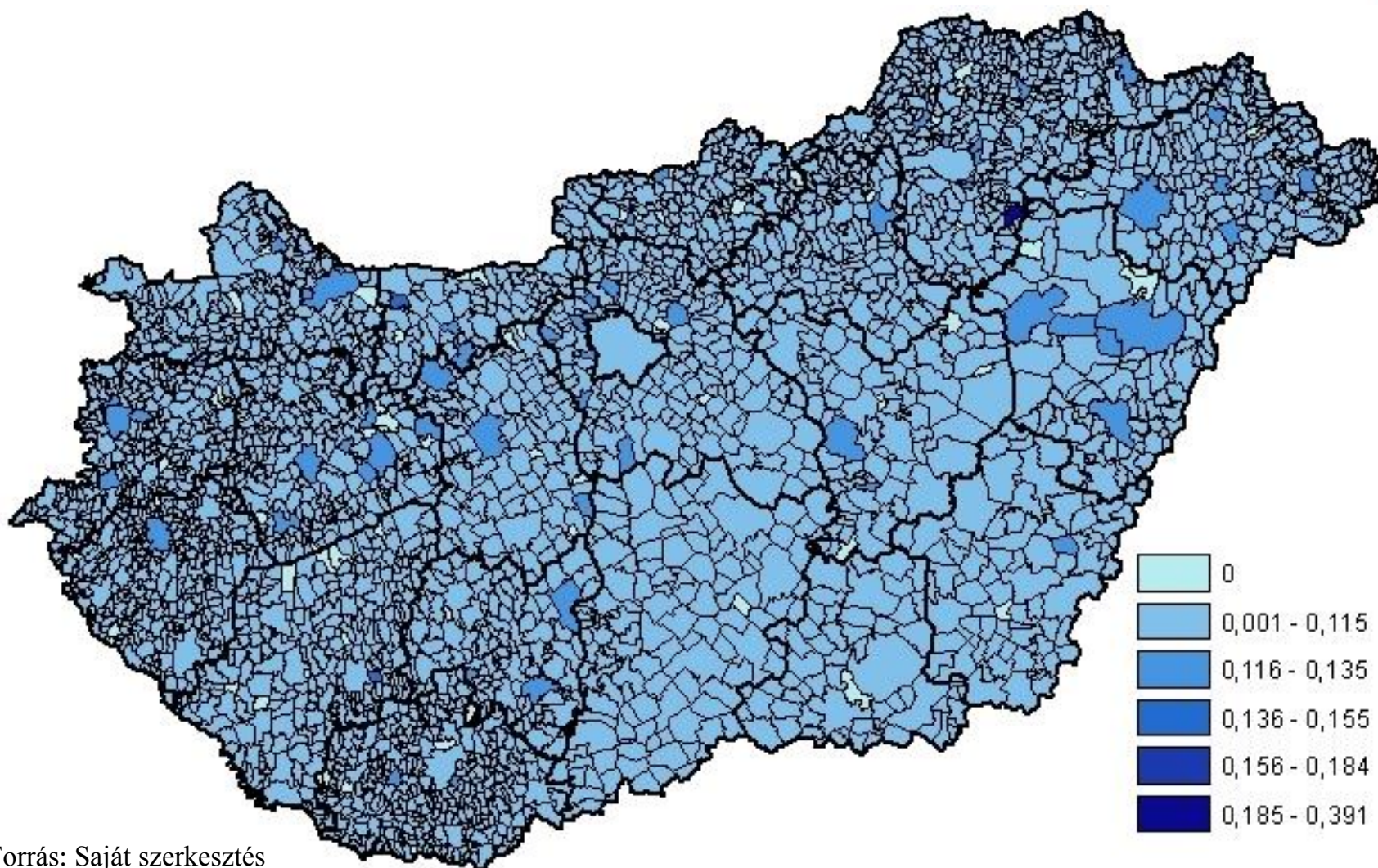
Település szintű humán potenciál becslés módszertana

- Átlagos iskolai osztályszám a 7 évesnél idősebb népességen belül (oktatás)
- 100 fő 60 év felettire lakosra jutó 0-14 évesek száma (öregség)
- Egy főre jutó összes belföldi jövedelem (jövedelem)
- 100 foglalkoztatottra jutó eltartott (eltartottság)

$$I_i = \frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}$$

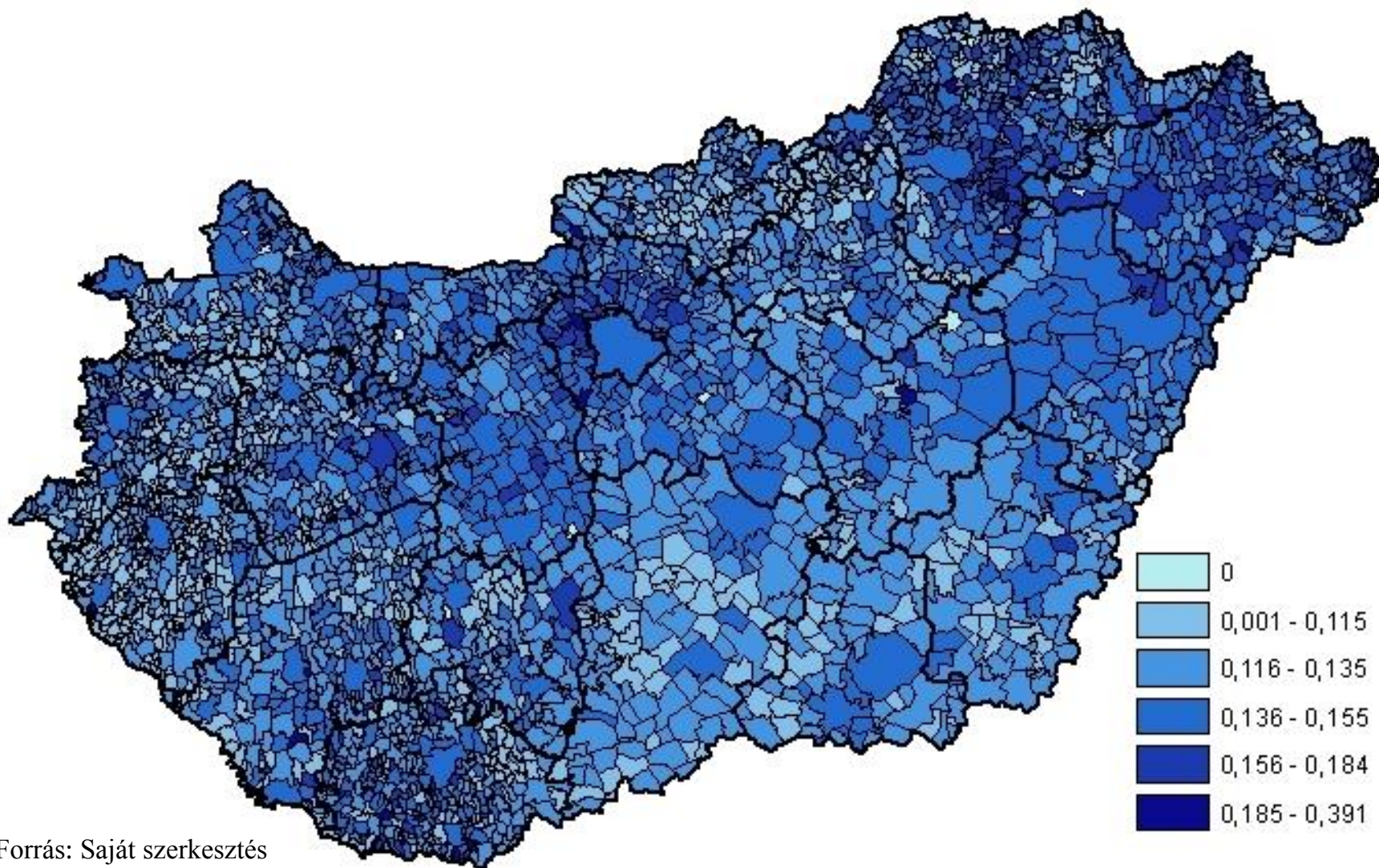
$$\text{humánpotenciál} = \sqrt[4]{I_1 \times I_2 \times I_3 \times I_4}$$

Humán potenciál (1990)

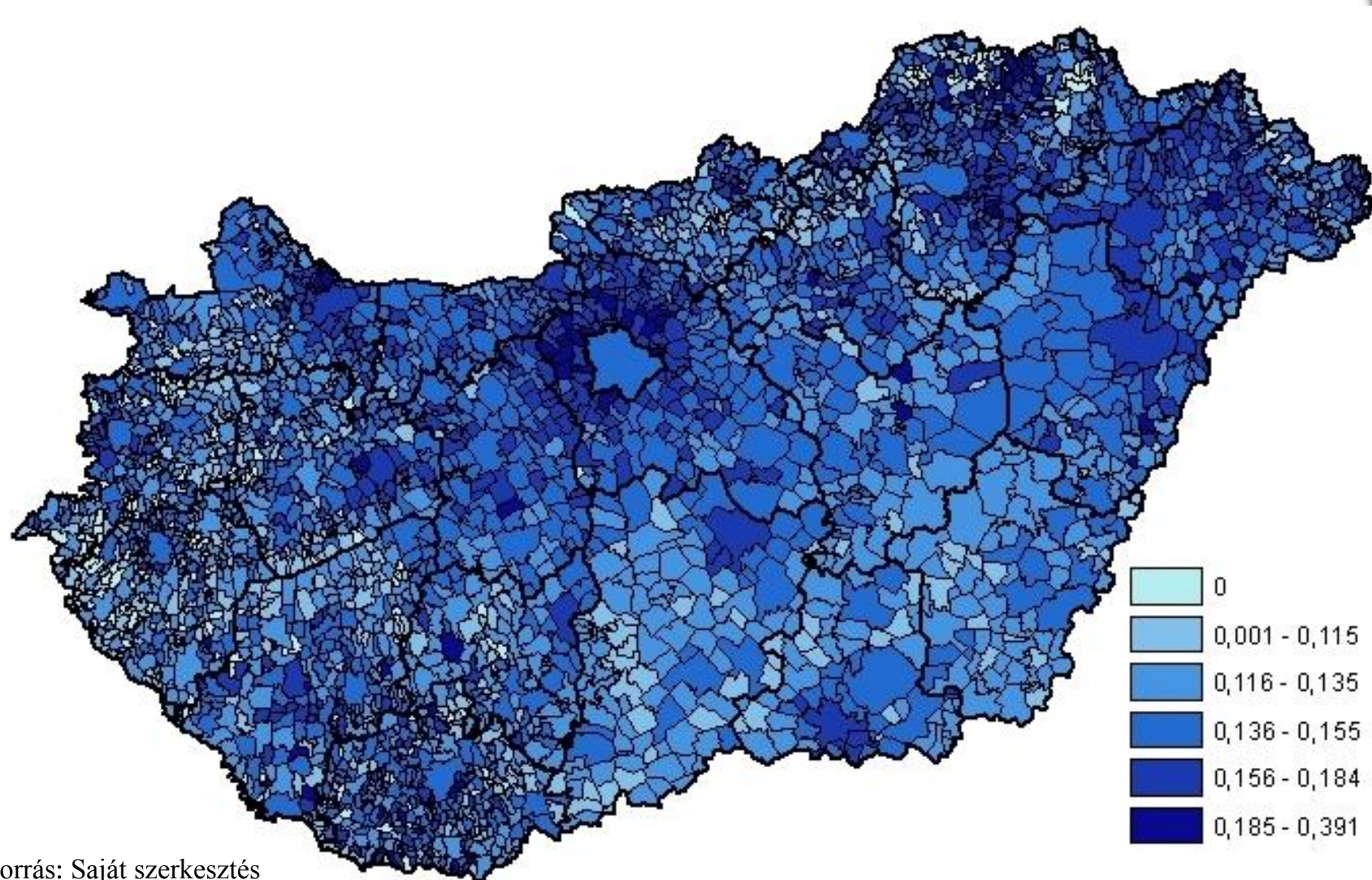

Forrás: Saját szerkesztés

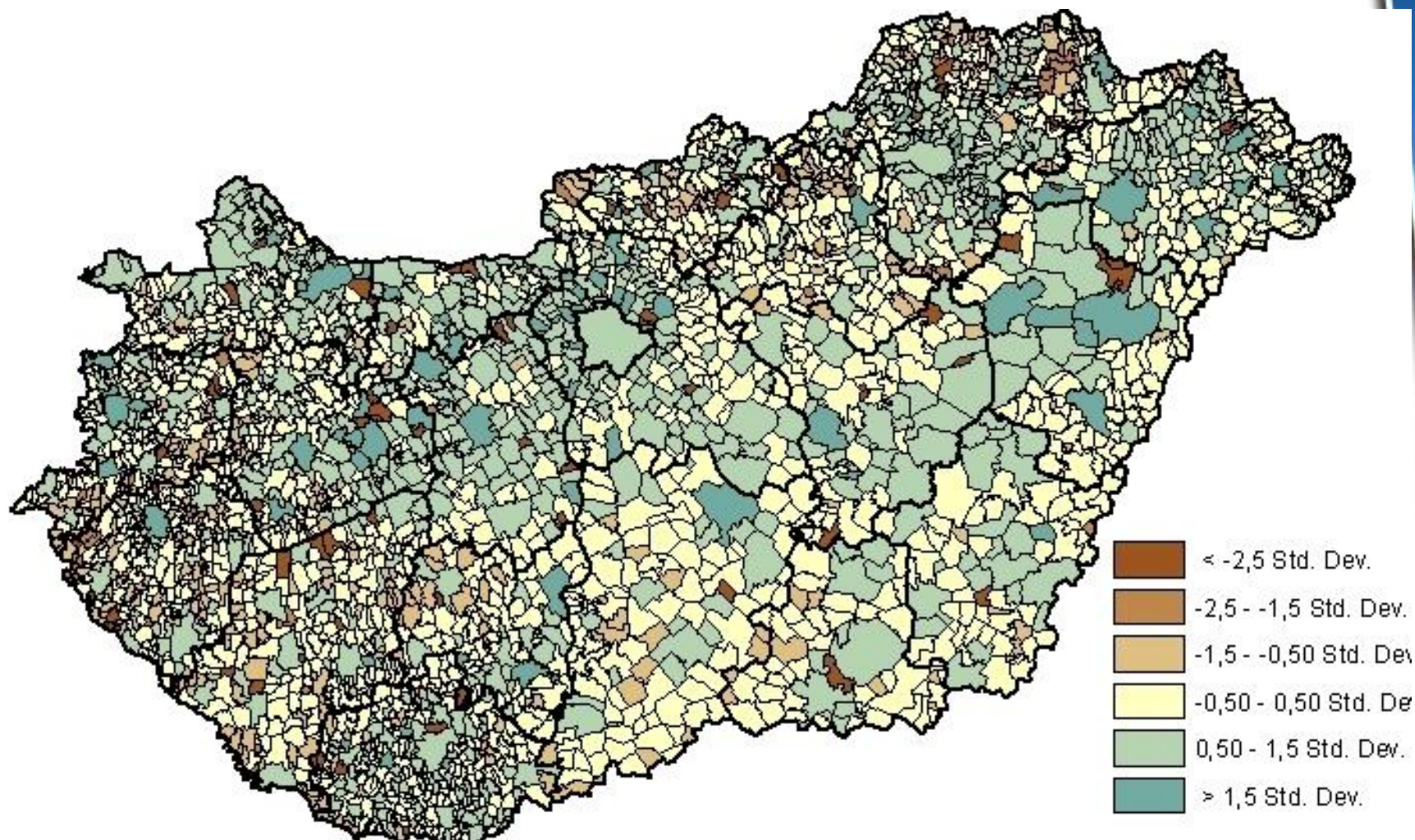
Humán potenciál (2001)

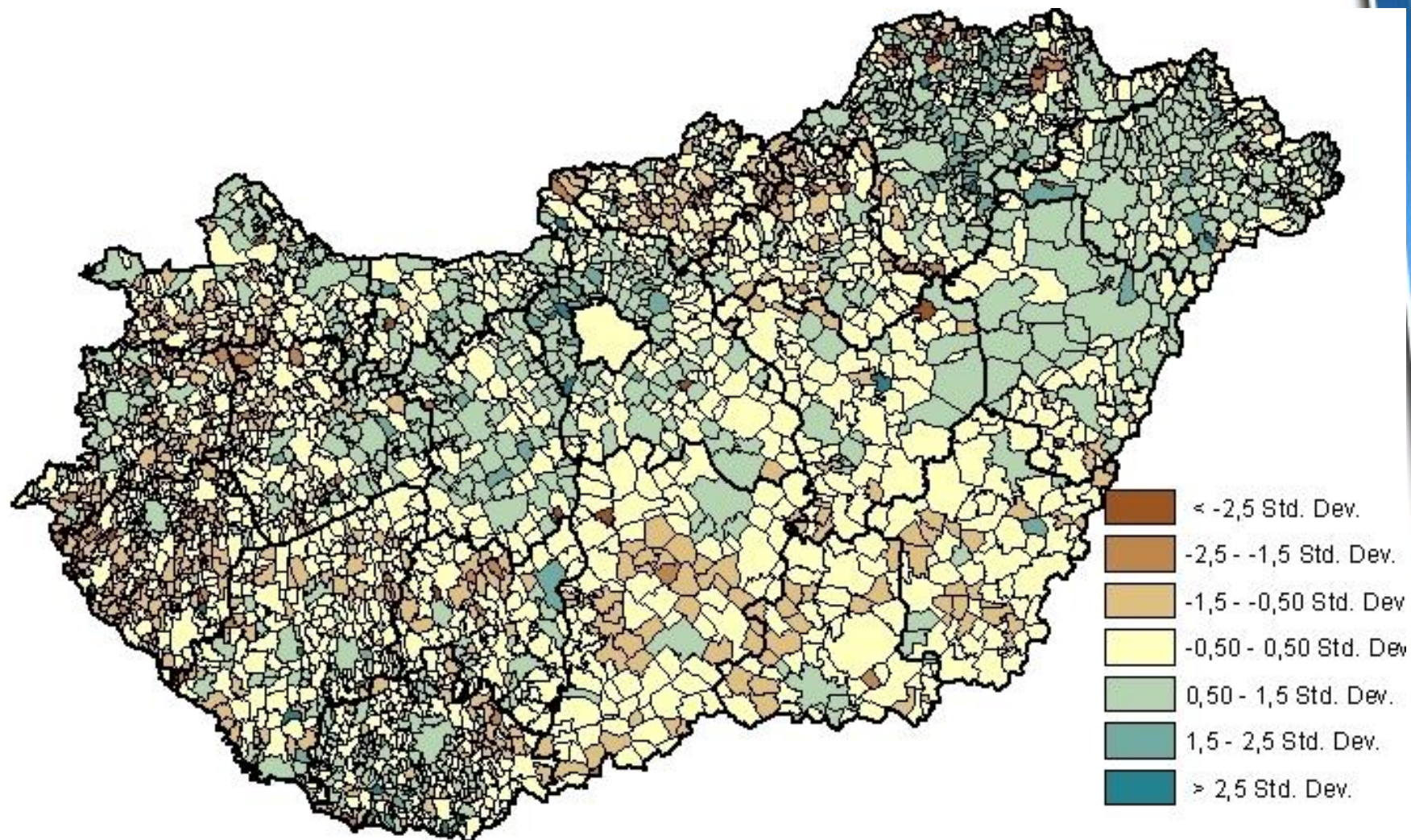
Humán potenciál (2011)

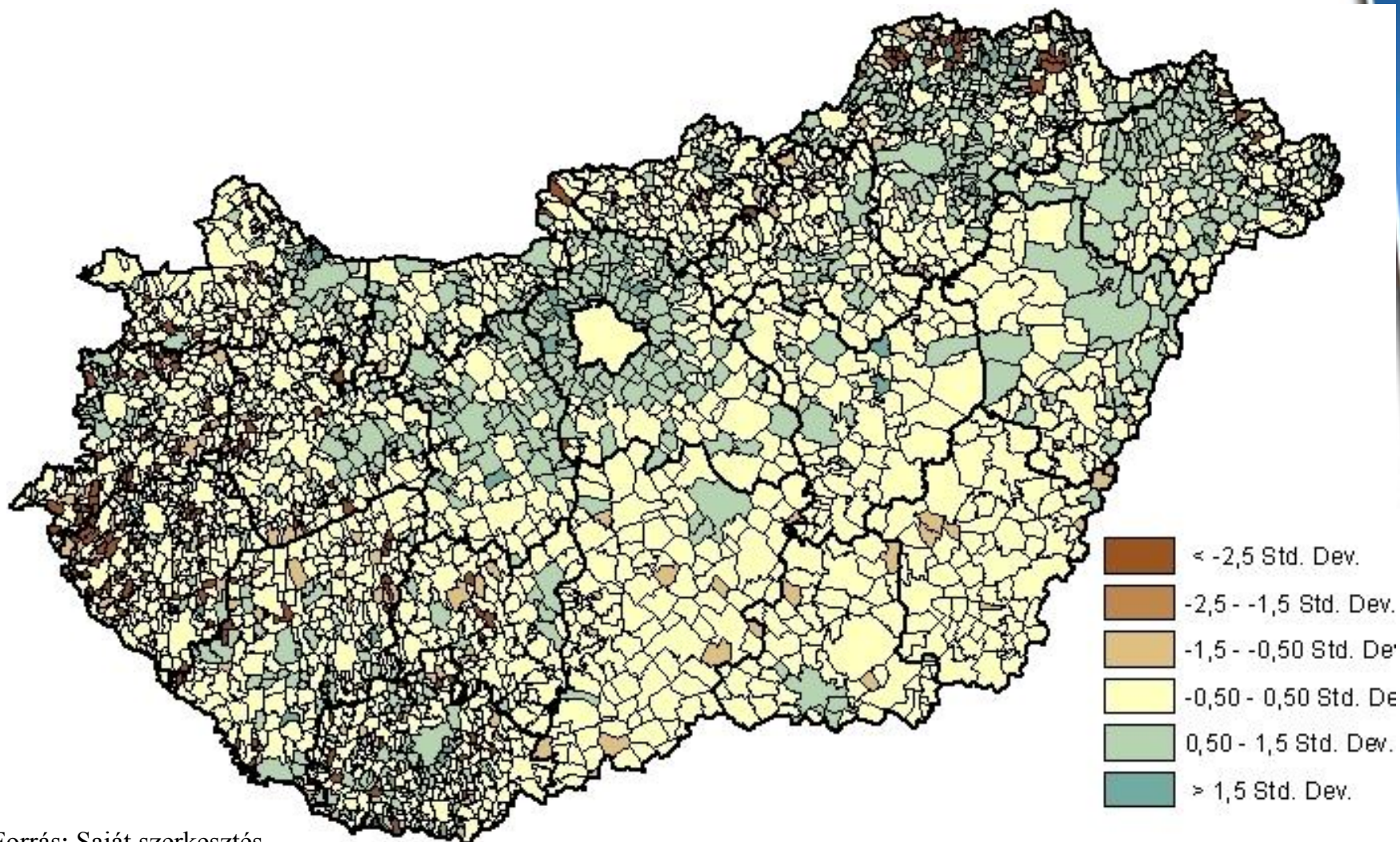
Átlagtól való eltérés mértéke és iránya (1990)

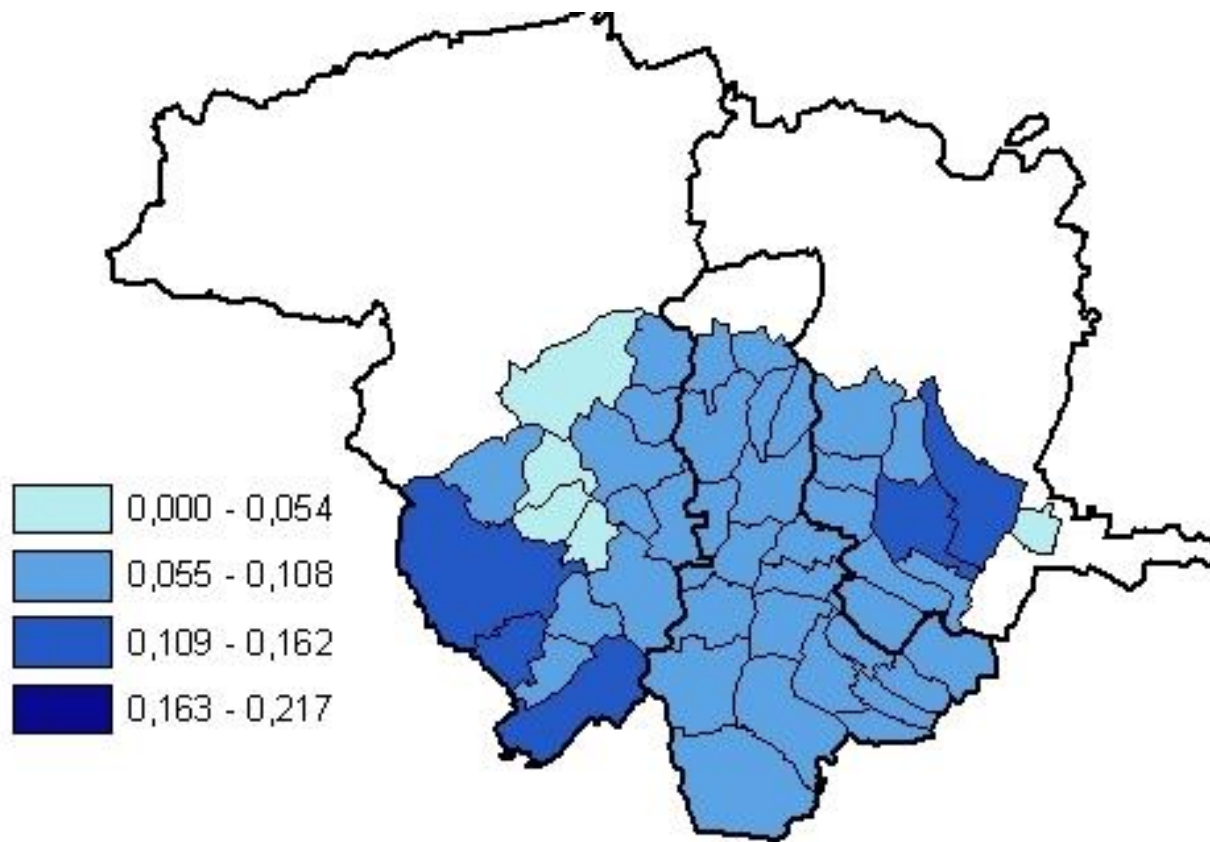
Átlagtól való eltérés mértéke és iránya (2001)

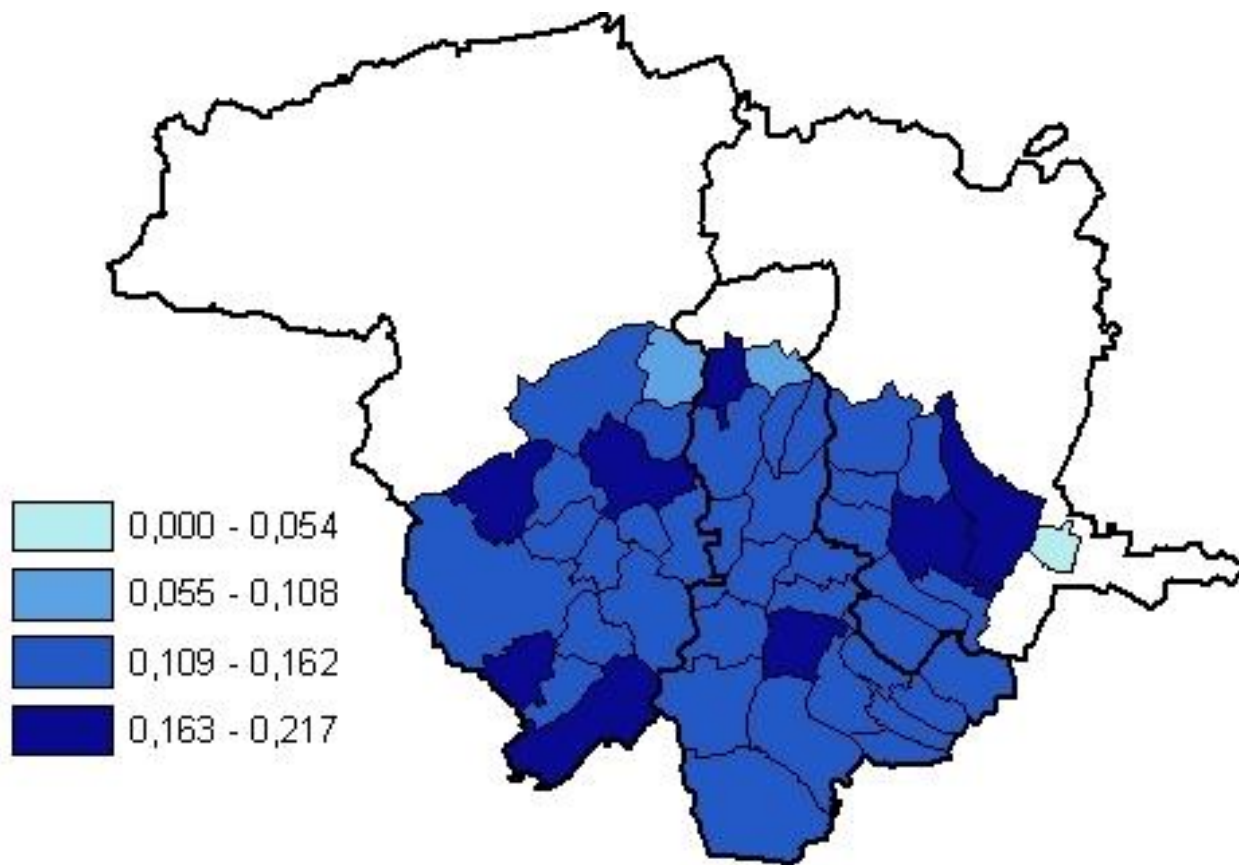
Átlagtól való eltérés mértéke és iránya (2011)

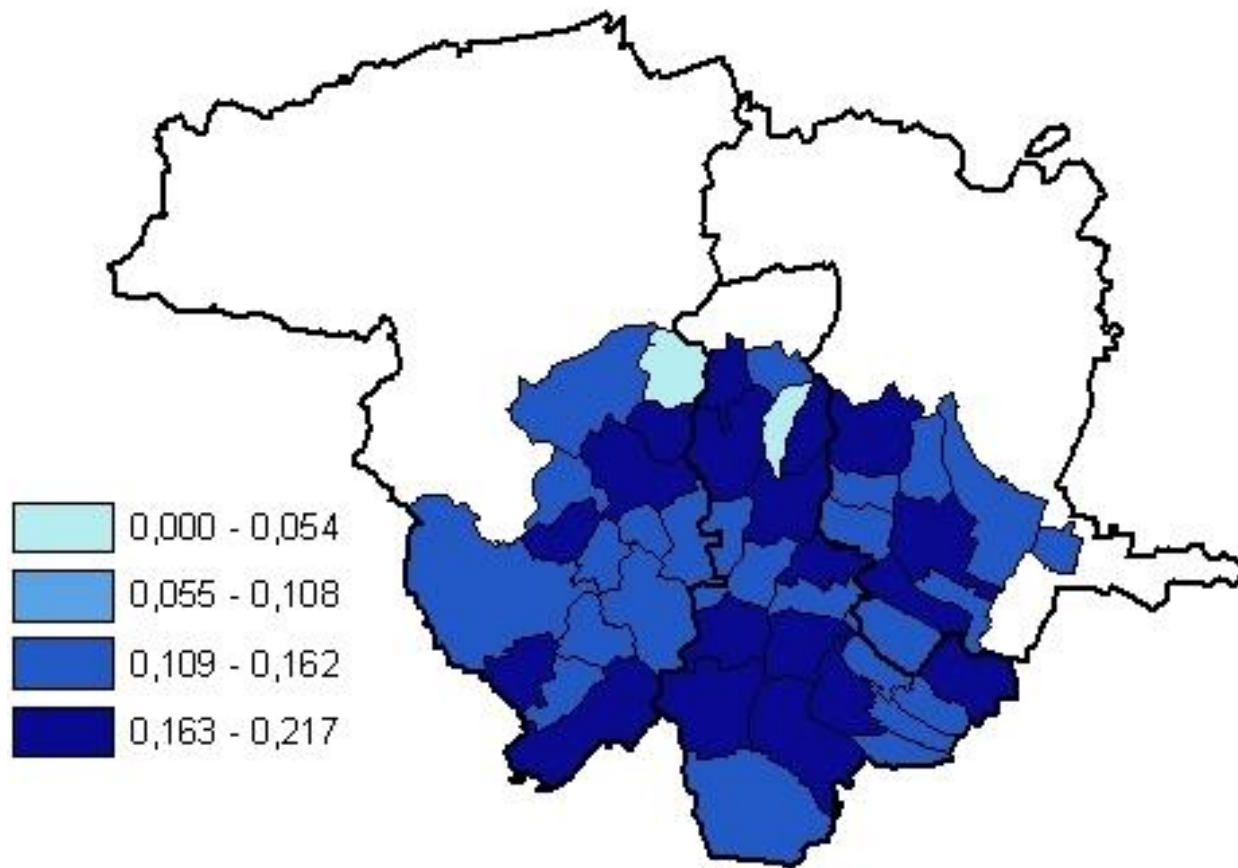
Dél-csereháti települések humán potenciálja (1990)

Dél-csereháti települések humán potenciálja (2001)

Dél-csereháti települések humán potenciálja (2011)

Település	1990	2001	2011
Abaújszolnok	0,065	0,154	0,216
Alsóvadász	0,090	0,146	0,176
Aszaló	0,096	0,156	0,175
Baktakék	0,085	0,147	0,187
Beret	0,074	0,139	0,144
Csobád	0,079	0,133	0,149
Detek	0,057	0,119	0,136
Edelény	0,110	0,140	0,138
Encs	0,120	0,167	0,161
Fancsal	0,065	0,124	0,141
Felsővadász	0,079	0,150	0,177
Forró	0,108	0,170	0,190
Gibárt	0,000	0,000	0,149
Halmaj	0,099	0,152	0,171

Hernádszentandrás	0,080	0,160	0,161
Homrogd	0,099	0,146	0,164
Ináncs	0,090	0,145	0,170
Kázsmárk	0,100	0,181	0,188
Kiskinizs	0,077	0,136	0,156
Kupa	0,076	0,129	0,136
Lak	0,089	0,163	0,178
Léh	0,094	0,142	0,143
Monaj	0,065	0,139	0,148
Nyésta	0,055	0,147	0,000
Rásonysápberencs	0,090	0,143	0,170
Selyeb	0,081	0,128	0,166
Szendrőlád	0,106	0,195	0,217
Szikszo	0,099	0,147	0,149
Tomor	0,079	0,117	0,117

Következtetések

- A dél-csereháti települések egyharmadában 20 év alatt minimum kétszeresére növekedett a humán potenciál értéke, míg a többi településen is enyhe növekedés volt megfigyelhető (stagnálás sehol).
- A növekedés mértéke 1990-ről 2001-re jóval dinamikusabb volt (összesítve 2,17 százalékpont), mint 2001-ről 2011-re (összesítve 0,46 százalékpont).
- A dél-csereháti térség humán potenciáljának fejlettsége az országos átlaghoz viszonyítva nem mutat jelentős leszakadást.

Köszönöm a figyelmet!

liptak.katalin@uni-miskolc.hu